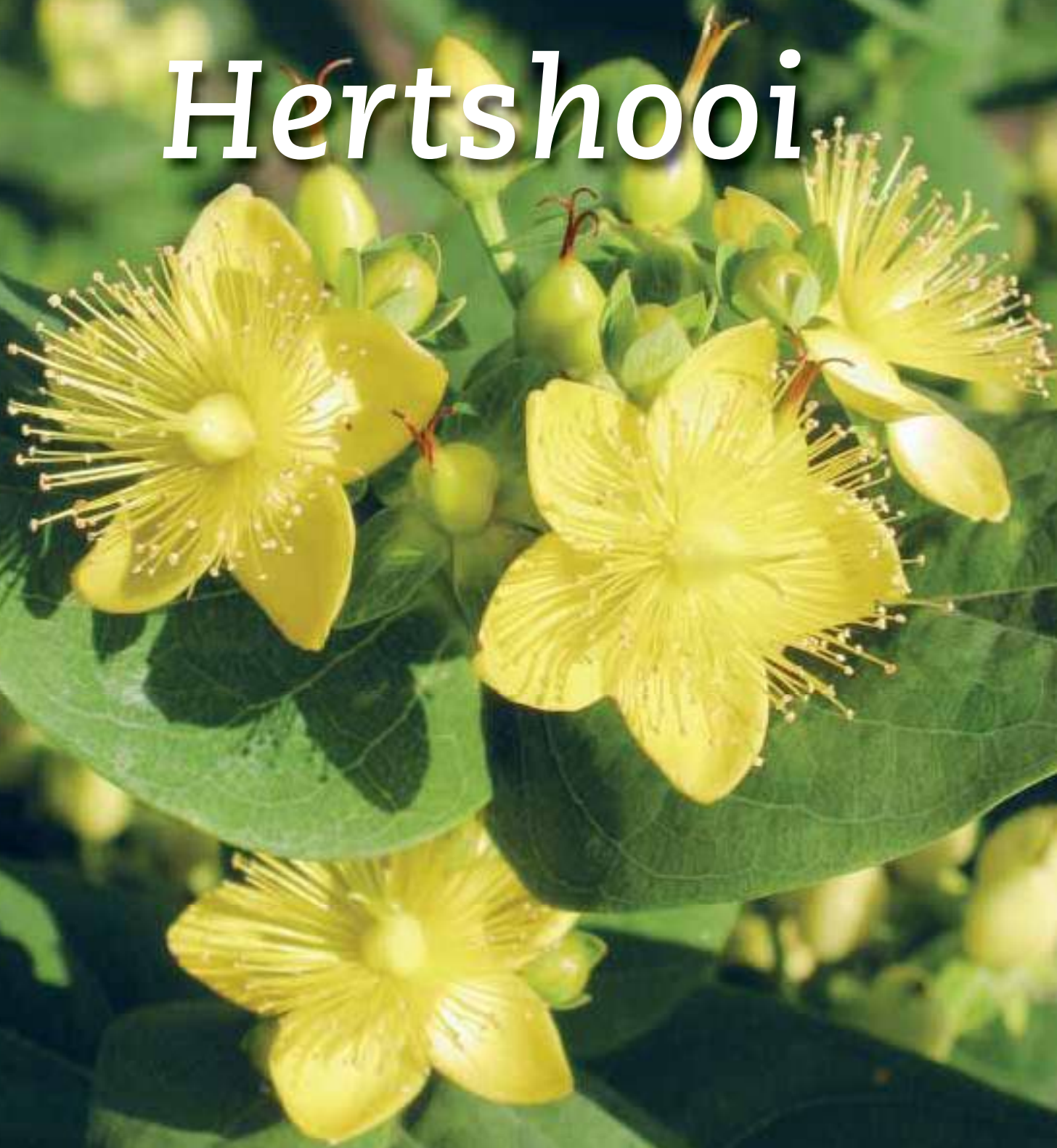

Kalibratieboek

Hypericum hircinum L. *Hypericum androsaemum* L.
Hypericum x inodorum Mill.

Hertshooi

Naktuinbouw kalibratieboek

Hipericum hircinum L.
Hipericum androcaemum L.
Hipericum x inodorum Mill.

hertshooi

Versie 1

© Naktuinbouw, December 2010

© Naktuinbouw 2010

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Naktuinbouw.

Inleiding

Voor u ligt het kalibratieboek voor hertshooi. Dit boek kan als leidraad dienen bij het invullen van aanmeldformulieren, het maken van rasbeschrijvingen en het begrijpen van beschrijvingen. Dit boek kan de benodigde vakmanschap die nodig is om een goede beschrijving te maken niet vervangen, maar moet gezien worden als handleiding.

Gebruikte bronnen

De basis voor dit boek ligt in het CPVO protocol CPVO-TP/216/1 final dat op haar beurt gebaseerd is op UPOV Richtlijn TG/216/1. De toepassing van dit kalibratieboek is gebaseerd op de algemene UPOV principes over de definitie van en het gebruik van kenmerken bij rasbeschrijvingen (UPOV TG/1/3). Het verdient aanbeveling om deze bronnen tevens te raadplegen bij het gebruik van dit kalibratieboek.

Toepassingsmethodiek

De UPOV systematiek is gebaseerd op kenmerkwaarden die gerelateerd worden aan de waarde van het betreffende kenmerk van voorbeeldrassen. In het kalibratieboek vindt u twee type kenmerken; visueel waargenomen kenmerken en gemeten kenmerken.

De waarneming van de visueel waargenomen kenmerken kan vergeleken worden met de visuele "waarde" van het kenmerk van de standaardrassen. In het kalibratieboek zijn zoveel mogelijk foto's opgenomen om zo de betreffende klasse van het kenmerk te kunnen vaststellen

Visuele kenmerken kunnen onder invloed van klimaat en teelt omstandigheden fluctueren, denk bv aan kenmerken zoals intensiteit van anthocyaanverkleuring. Ook hier is dient de expressie van het kenmerk gerelateerd te worden aan de expressie van standaardrassen.

Bij de gemeten kenmerken ligt dit gecompliceerder. Deze kenmerken kunnen onder invloed van de teeltomstandigheden en klimaat in waarde fluctueren. Het gebruik van de waarde van de standaardrassen is daarom bij deze kenmerken onontbeerlijk. Hetzelfde geldt voor die visueel waargenomen kenmerken die kunnen fluctueren onder invloed van klimaat en teeltomstandigheden (zoals bijvoorbeeld de intensiteit van anthocyaanverkleuring). In het kalibratieboek zijn deze, in het CPVO protocol vermelde standaardrassen alleen opgenomen voor de kenmerken die onderdeel zijn van de TQ, ofwel de Technische Vragenlijst. In alle andere gevallen zijn deze voorbeeldrassen niet opgenomen omdat velen hun eigen set voorbeeldrassen prefereren boven de rassen die in het CPVO protocol zijn opgenomen.

De kwantitatieve kenmerken van kandidaatrassen worden in veel gevallen gemeten en vergeleken met de gemeten waarden (bijvoorbeeld plantlengte) van een set voorbeeldrassen. De gemeten waarden per kandidaatras en per voorbeeldras kunnen van jaar tot jaar fluctueren onder invloed van klimaat en teeltomstandigheden, maar ieder voorbeeldras heeft een vastgestelde en onveranderbare klasse-indeling. Indien in jaar 1 de plantlengte van het voorbeeldras V voor klasse 5 (midden) 60 cm bedraagt en het kandidaatras A ook een lengte heeft van 60 cm dan scoort ras A dus een 5. Indien in jaar 2 de plantlengte van hetzelfde voorbeeldras V 65 cm bedraagt (bijvoorbeeld door extreem weer) en de plantlengte van kandidaatras B ook 65 cm bedraagt, dan scoort ras B dus ook een 5. Op deze wijze wordt de klasse-indeling van kandidaatrassen in verschillende omstandigheden dus onafhankelijk gemaakt van jaar- klimaat- en milieu-omstandigheden.

Website

Het betreffende CPVO protocol en de genoemde UPOV documenten zijn opgenomen op de Naktuinbouw website (Kalibratieboeken). Op deze site vindt u ook mededelingen van eventuele wijzigingen in de kalibratieboeken.

Helpdesk

We horen graag uw opmerkingen, suggesties en vragen naar aanleiding van de site. U kunt hiervoor kalibratieboek@naktuinbouw.nl gebruiken.

Inhoudsopgave

Kenm.nr.		Kenmerkomschrijving
	Inleiding	
1	Plant	vorm
2	Plant	hoogte
3	Plant	breedte
4	Plant	rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten
5	Plant	intensiteit rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten
6	Blad	lengte
7	Blad	breedte
8	Blad	intensiteit groene kleur
9	Blad	bontheid
10	Jong blad	rode of bruine anthocyaankleuring
11	Jong blad	intensiteit van rode of bruine anthocyaanverkleuring
12	Blad	dwarsdoorsnede
13	Blad	hoek ten opzichte van de tak
14	Blad	vorm van de basis
15	Blad	vorm van de top
16	Blad	geur
17	Bloeiwijze	lengte
18	Bloeiwijze	breedte
19	Bloeiwijze	profiel distale gedeelte
20	Bloem	diameter
21	Kelkblad	lengte
22	Kelkblad	breedte
23	Kelkblad	aanwezigheid van rode of bruine anthocyaanverkleuring
24	Kelkblad	intensiteit van de rode of bruine anthocyaan-verkleuring
25	Kelkblad	ombuiging
26	Meeldraad	kleur
27	Stijl	lengte

Kenm.nr.		Kenmerkomschrijving
28	Bloeiwijze	aantal bessen
29	Bessen	maximale diameter
30	Bessen	vorm in lengterichting
31	Bessen	vorm in dwarsdoorsnede
32	Bessen	indeuking aan de top
33	Bessen	oppervlakte (top uitgezonderd)
34	Bessen	kleurgroep
35	Bessen	hoofdkleur
36	Bessen	breedte van de witte of groene band aan de basis
37	Bessen	glans
	TQ-kenmerken	

1 Plant: vorm

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: steil

klasse 2: gespreid

klasse 3: breed uitgroeiend

1 Plant: vorm

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt de plantvorm vastgesteld aan het staande gewas.

Steil: takhoek = 70° - 90°
Gespreid: takhoek = 45° - 70°
Breed uitgroeiend: takhoek = $< 45^{\circ}$

Foto: Op de foto's staan de 3 typen weergegeven.

Klassenindeling:

klasse 1: steil

klasse 2: gespreid

klasse 3: breed uitgroeiend

2 Plant: hoogte

Versie datum: 01-07-2009

Het meten van de planthoogte

2 Plant: hoogte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: cm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan staand gewas op het veld wordt met een meetlat de grootste lengte van de planten gemeten, vanaf de grond en inclusief de bessen. De 10 waarnemingen worden gemiddeld en vervolgens omgezet in een klasse.

Foto: Op de foto is de plaats aangegeven waar de totale lengte van de plant wordt gemeten met een meetlat.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer kort

klasse 2: zeer kort tot kort

klasse 3: kort

klasse 4: kort tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot lang

klasse 7: lang

klasse 8: lang tot zeer lang

klasse 9: zeer lang

3 Plant: breedte

Versie datum: 01-07-2009

Het meten van de plantbreedte

3 Plant: breedte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: cm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan staand gewas op het veld wordt met een meetlat de grootste breedte van de planten gemeten. De 10 waarnemingen worden gemiddeld en vervolgens omgezet in een klasse.

Foto: Op de foto is de plaats aangegeven waar de totale breedte van de plant wordt gemeten met een meetlat.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer smal

klasse 2: zeer smal tot smal

klasse 3: smal

klasse 4: smal tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot breed

klasse 7: breed

klasse 8: breed tot zeer breed

klasse 9: zeer breed

4 Plant: rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten

Versie datum: 01-07-2009

Eerstejaars scheuten:
hergroeit aan een teruggesnoeide plant.

Links: klasse 1: ontbrekend, rechts: klasse 9: aanwezig.

4 Plant: rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt eind mei – begin juni waargenomen, voor de bloei. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt aan staand gewas visueel de aan -of afwezigheid van anthocyaanverkleuring bepaald aan jonge scheuten. Deze jonge scheuten zijn de scheuten die in mei worden gevormd op het teruggesnoeide tweedejaars plantmateriaal.

Foto: Op de eerste foto, bovenaan staat een afgeknipte, 2 jaar oude plant met jonge scheuten. Op de onderste foto is de linker scheut zonder anthocyaan (ontbrekend) en de rechter scheut met anthocyaan (aanwezig).

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend
klasse 9: aanwezig

5 Plant: intensiteit rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten

Versie datum: 01-07-2009

Links klasse 1: zeer zwak; rechts klasse 8: sterk tot zeer sterk

5 Plant: intensiteit rode of bruine anthocyaanverkleuring aan jonge scheuten

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1 t/m 9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt eind mei - begin juni waargenomen, voor de bloei. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Visueel wordt aan staand gewas op het veld de intensiteit van de rode of bruine anthocyaankleuring aan jonge scheuten beoordeeld. Deze jonge scheuten zijn de scheuten die in mei zijn gegroeid op het teruggesnoeide 2^e jaars plantmateriaal.

Foto: Op de foto links: klasse 1: zeer zwak ontwikkelde anthocyaan kleuring; rechts: klasse 8: sterk tot zeer sterk ontwikkelde anthocyaankleuring.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer zwak
klasse 2: zeer zwak tot zwak
klasse 3: zwak
klasse 4: zwak tot midden
klasse 5: midden
klasse 6: midden tot sterk
klasse 7: sterk
klasse 8: sterk tot zeer sterk
klasse 9: zeer sterk

6 Blad: lengte

Versie datum: 01-07-2009

Meten van de bladlengte.

6 Blad: lengte

Versie datum:	01-07-2009
Type waarneming:	meting
Gemeten in:	cm's
Aantal planten voor beoordeling:	10
Aantal waarnemingen:	10
Waarnemen bij:	alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt blad gemeten met een meetlat. Er worden 10 bladeren geplukt van meerdere stengels op dat gedeelte waar de stengel begint te vertakken. De 10 waarnemingen worden gemiddeld en vervolgens omgezet in een klasse.

Foto: Op de foto is weergegeven hoe de bladlengte wordt gemeten.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer kort

klasse 2: zeer kort tot kort

klasse 3: kort

klasse 4: kort tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot lang

klasse 7: lang

klasse 8: lang tot zeer lang

klasse 9: zeer lang

7 Blad: breedte

Versie datum: 01-07-2009

Meten van de bladbreedte.

7 Blad: breedte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: cm's
Aantal planten voorbeoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt blad gemeten met een meetlat. Er worden 10 bladeren geplukt van meerdere stengels op dat gedeelte waar de stengel begint te vertakken. De 10 waarnemingen worden gemiddeld en vervolgens omgezet in een klasse.

Foto: Op de foto is weergegeven hoe de bladbreedte wordt gemeten.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer smal
klasse 2: zeer smal tot smal
klasse 3: smal
klasse 4: smal tot midden
klasse 5: midden
klasse 6: midden tot breed
klasse 7: breed
klasse 8: breed tot zeer breed
klasse 9: zeer breed

8 Blad: intensiteit groene kleur

Versie datum: 01-07-2009

Intensiteit groene kleur:

links:	klasse 3:	licht
midden	klasse 5:	midden
rechts:	klasse 7:	donker

8 Blad: intensiteit groene kleur

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1 t/m 9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld aan staand gewas wordt de bladkleur vastgesteld, bij voorkeur bij bewolkt weer.

Foto: Op de foto is de intensiteit van de groene kleur te zien, links: klasse 3: licht, midden: klasse 5: midden, rechts: klasse 7: donker.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer licht
klasse 2: zeer licht tot licht
klasse 3: licht
klasse 4: licht tot midden
klasse 5: midden
klasse 6: midden tot donker
klasse 7: donker
klasse 8: donker tot zeer donker
klasse 9: zeer donker
klasse 9: zeer donker

9 Blad: bontheid

Versie datum: 01-07-2009

Bontheid:

Links: klasse 1: ontbrekend,

Midden en rechts: klasse 9: aanwezig.

9 Blad: bontheid

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld aan staand gewas wordt de bontheid van het blad vastgesteld, bij voorkeur bij bewolkt weer.

Foto: Op de foto is links een groen blad te zien (ontbrekend), midden en rechts zijn 2 vormen van bontheid (aanwezig) te zien.

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend

klasse 9: aanwezig

10 Jong blad: rode of bruine anthocyaanverkleuring

Versie datum: 01-07-2009

Rode of bruine anthocyaanverkleuring:
links: klasse 1: ontbrekend
midden en rechts: klasse 2: aanwezig.

10 jong blad: rode of bruine anthocyaanverkleuring

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt eind mei - begin juni waargenomen, voor de bloei. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt aan staand gewas visueel de aan -of afwezigheid van anthocyaanverkleuring bepaald jong blad van jonge scheuten. Deze jonge scheuten zijn de scheuten die in mei zijn gegroeid op het teruggesnoeide 2^e jaars plantmateriaal.

Foto: Op de foto is links een groen blad zonder rode of bruine anthocyaan-verkleuring te zien (ontbrekend), bij de bladeren midden en rechts is wel anthocyaanverkleuring te zien (aanwezig).

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend

klasse 2: aanwezig

11 jong blad: intensiteit van rode of bruine anthocyaanverkleuring

Versie datum: 01-07-2009

Intensiteit anthocyaanverkleuring:
Links: klasse 1: zeer zwak,
Midden: klasse 4: zwak tot midden,
Rechts: klasse 7: sterk.

11 Jong blad: intensiteit van rode of bruine anthocyaanverkleuring

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1 t/m 9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt eind mei - begin juni waargenomen, voor de bloei. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het veld wordt aan staand gewas visueel de aan -of afwezigheid van anthocyaanverkleuring bepaald jong blad van jonge scheuten. Deze jonge scheuten zijn de scheuten die in mei zijn gegroeid op het teruggesnoeide 2e jaars plantmateriaal.

Foto: Op de foto is de intensiteit van de anthocyaanverkleuring weergegeven: links: zeer zwak (1), midden: zwak tot midden (4), rechts: sterk (7).

Klassenindeling:

klasse 1: zeer zwak
klasse 2: zeer zwak tot zwak
klasse 3: zwak
klasse 4: zwak tot midden
klasse 5: midden
klasse 6: midden tot sterk
klasse 7: sterk
klasse 8: sterk tot zeer sterk
klasse 9: zeer sterk

12 Blad: dwarsdoorsnede

Versie datum: 01-07-2009

Blad dwarsdoorsnede: klasse 3: convex.

klasse 6: vlak tot concaaf

klasse 7: concaaf

12 Blad: dwarsdoorsnede

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 3 t/m 7
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het gedeelte waar de stengel begint te vertakken wordt van het blad de dwarsdoorsnede bepaald.

Foto: Op de foto's is convex (3) een vlak tot concaaf (6) en een concaaf (7) blad te zien.

Klassenindeling:

klasse 3: convex
klasse 4: convex tot vlak
klasse 5: vlak
klasse 6: vlak tot concaaf
klasse 7: concaaf

13 Blad: hoek ten opzichte van de tak

Versie datum: 01-07-2009

De hoek van het blad ten opzichte van de stengel:
klasse 2: midden spits

13 Blad: hoek ten opzichte van de tak

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het gedeelte waar de stengel begint te vertakken wordt de hoek van het blad ten opzichte van de stengel bepaald.

Foto: Op de foto wordt de plaats waar de hoek van het blad t.o.v. de stengel wordt waargenomen aangegeven.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer spits (blad - takhoek $\leq 45^\circ$)
klasse 2: midden spits (blad - takhoek $>45^\circ - 80^\circ$)
klasse 3: zwak spits tot rechthoekig (blad - takhoek $80^\circ - 90^\circ$)

14 Blad: vorm van de basis

Versie datum: 01-07-2009

Vorm van de basis:

Links: klasse 1: hartvormig,

Rechts: klasse 3: afgerond.

14 Blad: vorm van de basis

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het gedeelte waar de stengel begint te vertakken wordt de vorm van de basis van het blad bepaald.

Foto: Op de foto is de vorm van de basis weergegeven: links hartvormig (1), rechts: afgerond (3).

Klassenindeling:

klasse 1: hartvormig
klasse 2: afgeknot
klasse 3: afgerond

15 Blad: vorm van de top

Versie datum: 01-07-2009

Vorm van de top:

Links: klasse 1: spits,

Rechts: klasse 3: afgerond.

15 Blad: vorm van de top

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het gedeelte waar de stengel begint te vertakken wordt de vorm van de top van het blad bepaald.

Foto: Vorm van de top: links spits, rechts: afgerond.

Klassenindeling:

klasse 1: spits

klasse 2: stomp

klasse 3: afgerond

16 Blad: geur

Versie datum: 01-07-2009

D.m.v. ruiken met de neus, wordt de geur bepaald.

16 Blad: geur

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: ruiken!
Scoreset: 1,2
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Op het gedeelte waar de stengel begint te vertakken wordt aan dat blad de geur vastgesteld.

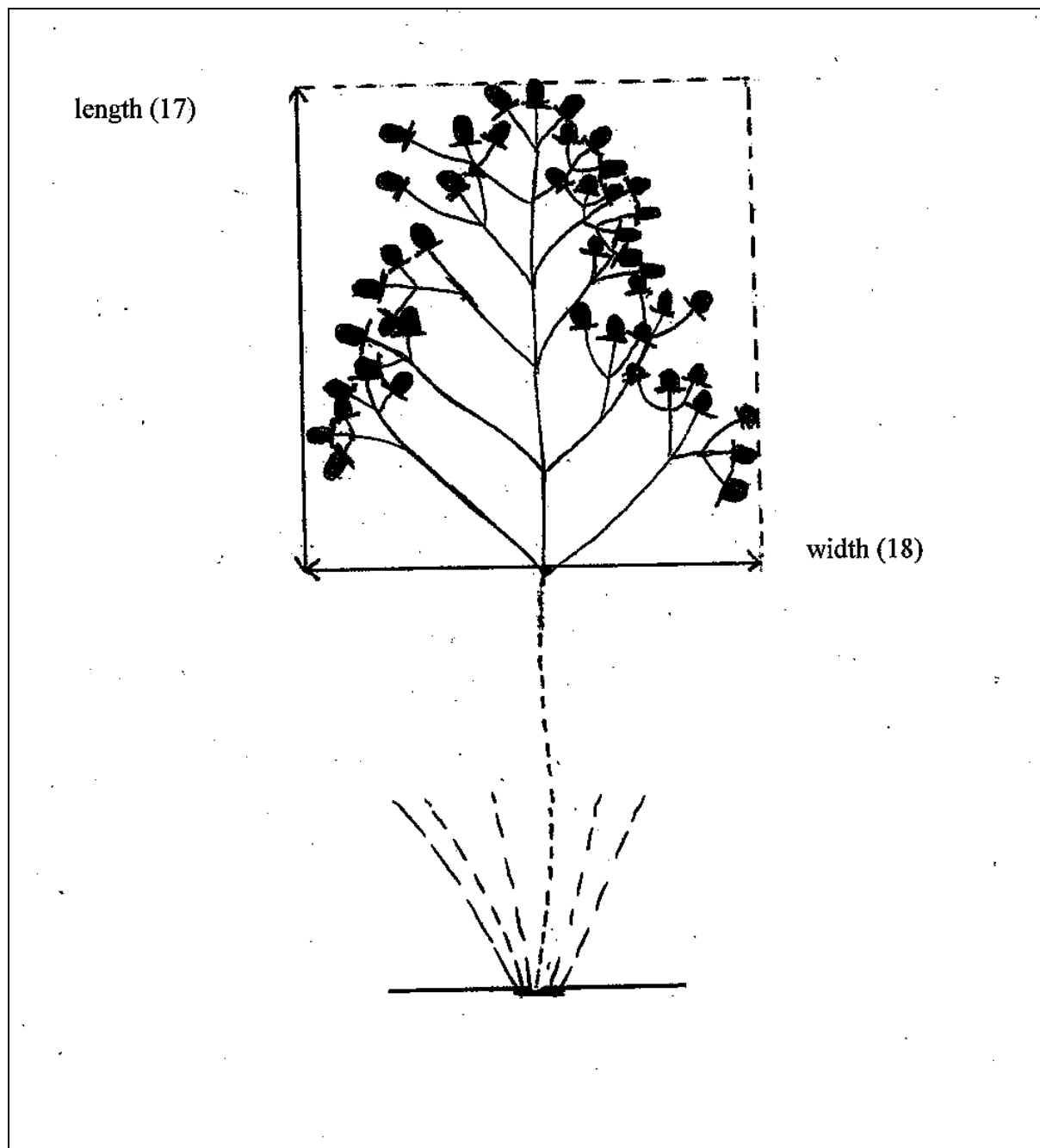
Foto: D.m.v. ruiken met de neus, wordt de geur bepaald.

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend
klasse 2: aanwezig

17 Bloeiwijze: lengte

Versie datum: 01-07-2009

De lengte (length) van de bloeiwijze wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

17 Bloeiwijze: lengte

Versie datum:	01-07-2009
Type waarneming:	meting
Gemeten in:	cm's
Aantal planten voor beoordeling:	10
Aantal waarnemingen:	10
Waarnemen bij:	alle rassen

Tijdstip: Aan stand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Vanaf de plaats waar de tak begint te vertakken tot boven de bessen wordt de bloeiwijze lengte (10x) gemeten in cm en omgezet in een klasse.

Foto: De lengte van de bloeiwijze wordt gemeten vanaf onderkant eerste vertakking tot top van de bes in cm en omgezet in een klasse.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer kort

klasse 2: zeer kort tot kort

klasse 3: kort

klasse 4: kort tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot lang

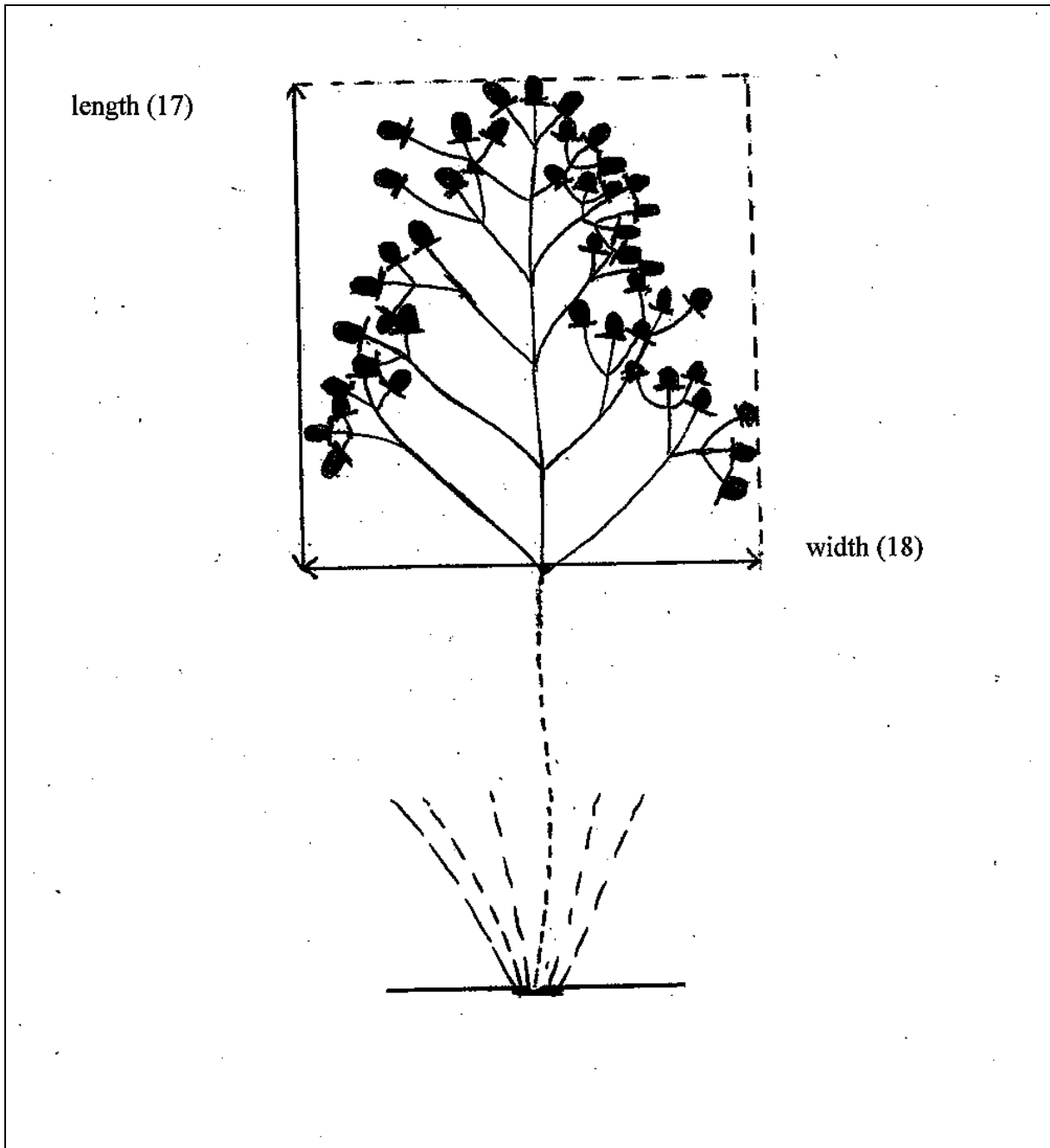
klasse 7: lang

klasse 8: lang tot zeer lang

klasse 9: zeer lang

18 Bloeiwijze: breedte

Versie datum: 01-07-2009

De breedte (width) van de bloeiwijze wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

18 Bloeiwijze: breedte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: cm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan stand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de bovenkant van de tak wordt de grootste breedte van bloeiwijze (10x) gemeten in cm en omgezet in een klasse.

Foto: De breedte van de bloeiwijze wordt gemeten aan de grootste breedte van de tak in cm en omgezet in een klasse

Klassenindeling:

klasse 1: zeer smal

klasse 2: zeer smal tot smal

klasse 3: smal

klasse 4: smal tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot breed

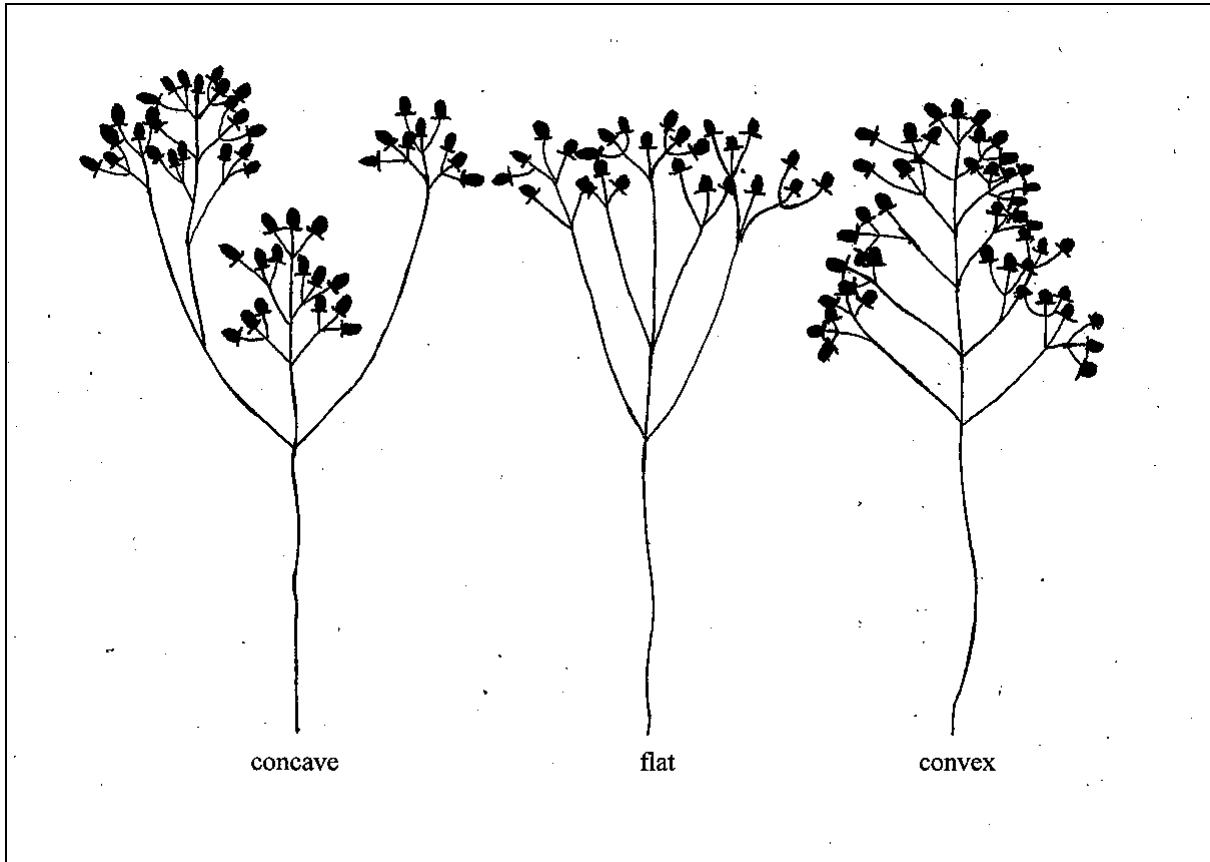
klasse 7: breed

klasse 8: breed tot zeer breed

klasse 9: zeer breed

19 Bloeiwijze: profiel distale gedeelte

Versie datum: 01-07-2009

Het profiel van de bloeiwijze:
klasse 1: concaaf (concave)
klasse 2: plat (flat)
klasse 3: convex

19 Bloeiwijze: profiel distale gedeelte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de takvorm wordt het profiel bepaald.

Foto: Zie tekening

Klassenindeling:

klasse 1: concaaf

klasse 2: vlak

klasse 3: convex

20 Bloem: diameter

Versie datum: 01-07-2009

De breedte van de bloem wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

20 Bloem: diameter

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: cm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan 10 bloemen wordt de grootste breedte (diameter) bepaald en gemiddeld. Dit gemiddelde wordt omgezet in een klasse.

Foto: -

Klassenindeling:

klasse 1: zeer klein

klasse 2: zeer klein tot klein

klasse 3: klein

klasse 4: klein tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot groot

klasse 7: groot

klasse 8: groot tot zeer groot

klasse 9: zeer groot

21 Kelkblad: lengte

Versie datum: 01-07-2009

De lengte van het grootste kelkblad wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

21 Kelkblad: lengte

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: mm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: De lengte van het grootste kelkblad wordt 10x gemeten in cm en het gemiddelde omgezet in een klasse.

Foto: De lengte van het grootste kelkblad wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer kort

klasse 2: zeer kort tot kort

klasse 3: kort

klasse 4: kort tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot lang

klasse 7: lang

klasse 8: lang tot zeer lang

klasse 9: zeer lang

22 Kelkblad: breedte

Versie datum: 01-07-2009

De breedte van het breedste kelkblad wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

22 Kelkblad: breedte

Versie datum: 01-07-2009

Type waarneming:	meting
Gemeten in:	mm's
Aantal planten voor beoordeling:	10
Aantal waarnemingen:	10
Waarnemen bij:	alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: De breedte van het grootste kelkblad wordt 10x gemeten in cm en het gemiddelde omgezet in een klasse.

Foto: De breedte van het grootste kelkblad wordt gemeten in cm en omgezet in een klasse.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer smal

klasse 2: zeer smal tot smal

klasse 3: smal

klasse 4: smal tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot breed

klasse 7: breed

klasse 8: breed tot zeer breed

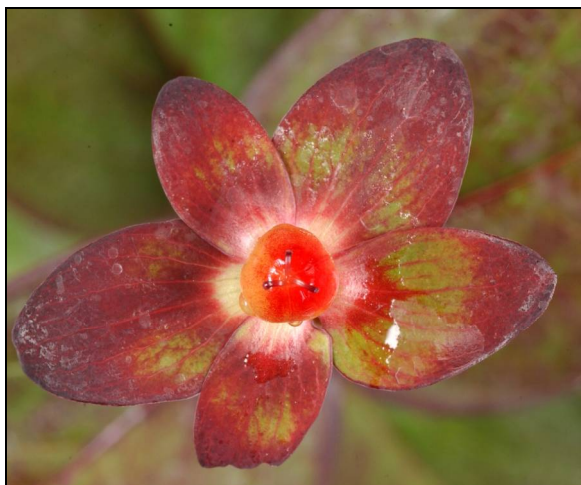
klasse 9: zeer breed

23 Kelkblad: aanwezigheid van rode of bruine anthocyaan verkleuring

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: ontbrekend

klasse 9: aanwezig

23 Kelkblad: aanwezigheid van rode of bruine anthocyaan verkleuring

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan het kelkblad wordt de aan- of aanwezigheid van anthocyaan verkleuring vastgesteld.

Foto: Op de foto links: kelkblad zonder anthocyaan verkleuring; op de foto rechts: kelkblad met anthocyaan verkleuring

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend

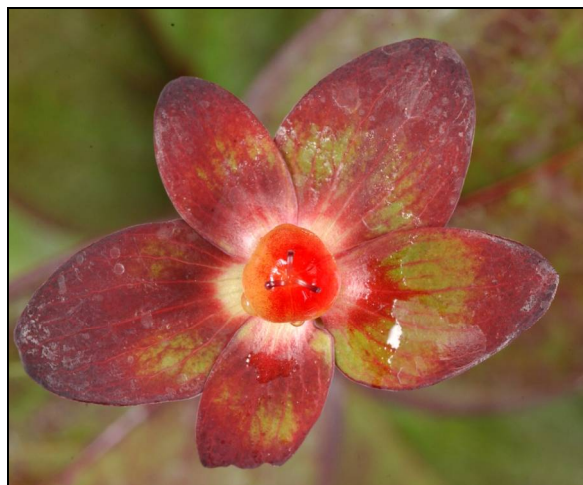
klasse 2: aanwezig

24 Kelkblad: intensiteit van rode of bruine anthocyaan verkleuring

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: zeer zwak

klasse 8: sterk tot zeer sterk

24 Kelkblad: intensiteit van rode of bruine anthocyaan verkleuring

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1 t/m 9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan het kelkblad wordt de mate van anthocyaan verkleuring vastgesteld.

Foto: Op de foto links: kelkblad zonder met zeer zwak anthocyaan verkleuring, klasse 1; op de foto rechts: kelkblad met sterk tot zeer sterke anthocyaan verkleuring klasse: 8

Klassenindeling:

klasse 1: zeer zwak

klasse 2: zeer zwak tot zwak

klasse 3: zwak

klasse 4: zwak tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot sterk

klasse 7: sterk

klasse 8: sterk tot zeer sterk

klasse 9: zeer sterk

25 Kelkblad: ombuiging

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: ontbrekend of zeer zwak

klasse 2: gemiddeld

25 Kelkblad: ombuiging

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan het kelkblad wordt de mate van ombuiging vastgesteld.

Foto: Op de bovenste foto: de mate van ombuiging van het kelkblad (klasse 1, ontbrekend of zwak), op de onderste foto: de mate van ombuiging van het kelkblad (klasse 2, gemiddeld).

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend of zwak

klasse 2: gemiddeld

klasse 3: sterk

26 Meeldraad: kleur

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: geel

klasse 2: oranje

26 Meeldraad: kleur

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Tijdens de bloei wordt aan bloemen die net bloeien, de kleur van de meeldraad vastgesteld.

Foto: De kleur van de meeldraden, op de foto links, geel, op de foto, oranje.

Klassenindeling:

klasse 1: geel

klasse 2: oranje

27 Stijl: lengte

Versie datum: 01-07-2009

De lengte van de stijl, vanaf bes tot aan de stempel,
klasse 6: midden tot lang.

27 Stijl: lengte

Versie datum:	01-07-2009
Type waarneming:	visueel
Visuele score:	1 t/m 9
Aantal planten voor beoordeling:	10
Aantal waarnemingen:	1
Waarnemen bij:	alle rassen

Tijdstip: Dit kenmerk wordt in juni/juli waargenomen aan het bloeiende gewas (begin bloei). **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Tijdens de bloei wordt aan bloemen, de kleur van de stijl vastgesteld.

Foto: De lengte van de stijl, vanaf bes tot aan de stempel (klasse 6: midden tot lang).

Klassenindeling:

klasse 1: zeer kort

klasse 2: zeer kort tot kort

klasse 3: kort

klasse 4: kort tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot lang

klasse 7: lang

klasse 8: lang tot zeer lang

klasse 9: zeer lang

28 Bloeiwijze: aantal bessen

Versie datum: 01-07-2009

Het aantal bessen wordt geschat en omgezet in een klasse,
klasse 4: weinig tot midden.

28 Bloeiwijze: aantal bessen

Versie datum: 01-07-2009

Type waarneming:	schatten / tellen
Telling:	aantallen
Aantal planten voor beoordeling:	10
Aantal waarnemingen:	10
Waarnemen bij:	alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2e jaars gewas gedaan!

Methode: Het aantal bessen aan één tak wordt geschat en omgezet in een klasse.

Foto: Het aantal bessen wordt geschat en omgezet in een klasse (klasse 4: weinig tot midden).

Klassenindeling:

klasse 1: zeer weinig

klasse 2: zeer weinig tot weinig

klasse 3: weinig

klasse 4: weinig tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot veel

klasse 7: veel

klasse 8: veel tot zeer veel

klasse 9: zeer veel

29 Bessen: maximale diameter

Versie datum: 01-07-2009

Met behulp van een schuifmaat wordt de besdiameter bepaald.

29 Bessen: maximale diameter

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: meting
Gemeten in: mm's
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 10
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Met behulp van een schuifmaat wordt aan 10 bessen de diameter bepaald en gemiddeld, dit gemiddelde wordt omgezet in een klasse.

Foto: Met behulp van een schuifmaat wordt de besdiameter bepaald.

Klassenindeling:

klasse 1: zeer klein

klasse 2: zeer klein tot klein

klasse 3: klein

klasse 4: klein tot midden

klasse 5: midden

klasse 6: midden tot groot

klasse 7: groot

klasse 8: groot tot zeer groot

klasse 9: zeer groot

30 Bessen: vorm in lengterichting

Versie datum: 01-07-2009

Besvorm in lengterichting: van links naar rechts:
Smal elliptisch, elliptisch, breed elliptisch, rond, eivormig

30 Bessen: vorm in lengterichting

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3,4,5,6,7
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Visueel wordt de vorm van de bes bepaald.

Foto: Besvorm in lengterichting, bes 1: smal elliptisch; bes 2: elliptisch; bes 3: breed elliptisch; bes 4: rond; bes 5: eivormig.

Klassenindeling:

klasse 1: smal elliptisch
klasse 2: elliptisch
klasse 3: breed elliptisch
klasse 4: rond
klasse 5: smal eivormig
klasse 6: eivormig
klasse 7: breed eivormig

31 Bessen: vorm in dwarsdoorsnede

Versie datum: 01-07-2009

Vorm bes in dwarsdoorsnede:

Links: klasse 1: afgerond

Rechts: klasse 2: driehoekig

31 Bessen: vorm in dwarsdoorsnede

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de bes wordt aan de dwarsdoorsnede de vorm vastgesteld.

Foto: Vorm bes in dwarsdoorsnede, links: klasse 1, afgerond; rechts: klasse 2, driehoekig.

Klassenindeling:

klasse 1: afgerond

klasse 2: driehoekig

32 Bessen: indeuking aan de top

Versie datum: 01-07-2009

De indeuking van de top van de bes:

Links: klasse 1: ontbrekend

Rechts: klasse 9: aanwezig

32 Bessen: indeuking aan de top

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,9
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de top van de bes wordt vastgesteld of deze wel of niet is ingedeukt.

Foto: De indeuking van de top van de bes, links: ontbrekend, klasse 1; rechts: aanwezig, klasse 9.

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend

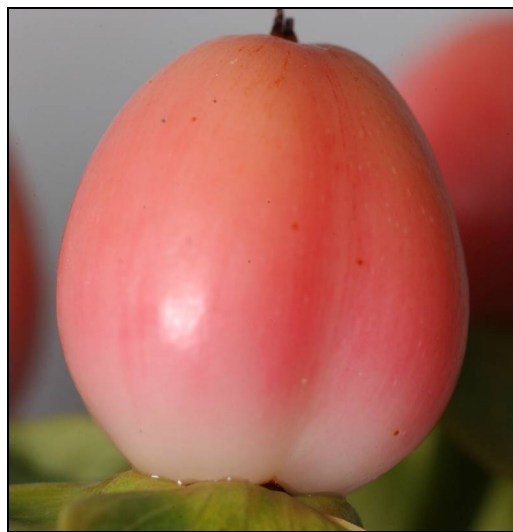
klasse 9: aanwezig

33 Bessen: oppervlakte (top uitgezonderd)

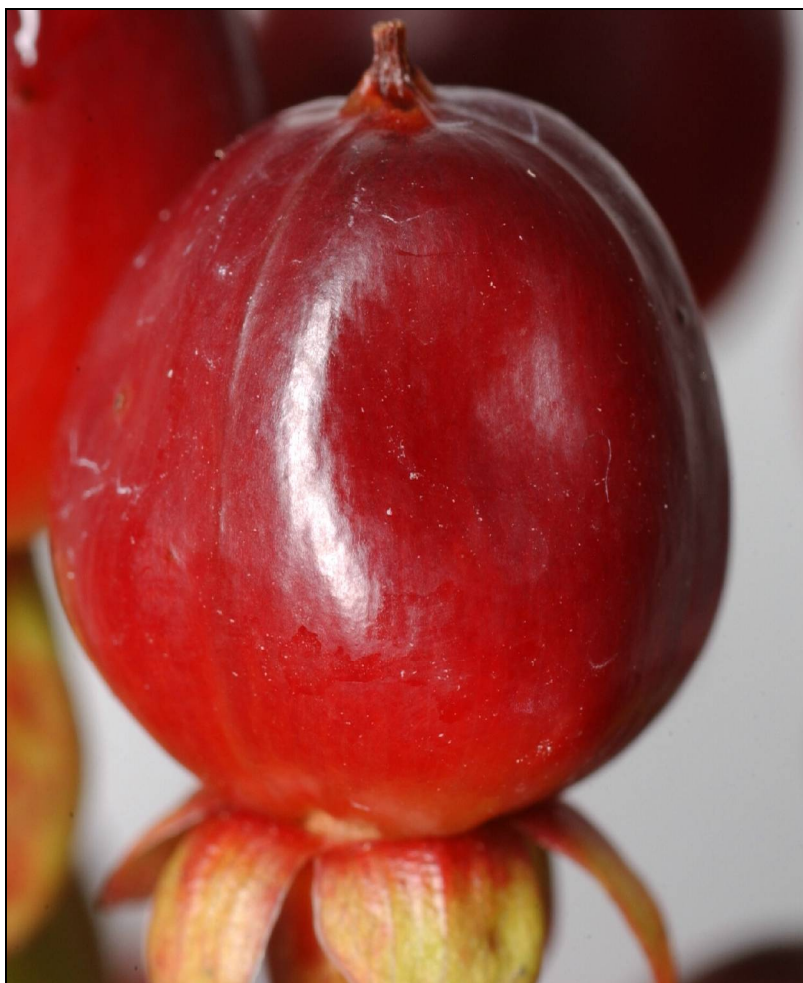
Versie datum: 01-07-2009

Oppervlakte van de bes: klasse 1: glad

Oppervlakte van de bes: klasse 2: gegroefd

Oppervlakte van de bes: klasse 3: gedeukt

33 Bessen: oppervlakte (top uitgezonderd)

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de bes (met uitzondering van de top) wordt de vorm van oppervlakte vastgesteld.

Foto: Foto boven links: klasse 1: glad, foto boven rechts: klasse 2: gegroefd, foto onder: klasse 3: gedeukt.

Klassenindeling:

klasse 1: glad

klasse 2: gegroefd

klasse 3: gedeukt

34 Bessen: kleurgroep

Versie datum: 01-07-2009

34 Bessen: kleurgroep

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3,4,... 15,16,17,18,19
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan stand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de bes wordt visueel de kleurgroep vastgesteld. Hierbij kan de RHS-kleurenkaart worden gebruikt.

Foto: -

Klassenindeling:

klasse 1: wit
klasse 2: crème
klasse 3: groen
klasse 4: bruinachtig groen
klasse 5: geel
klasse 6: oranje
klasse 7: lichtroze
klasse 8: roze
klasse 9: donkerroze
klasse 10: roodroze
klasse 11: oranjerood
klasse 12: lichtrood
klasse 13: rood
klasse 14: donkerrood
klasse 15: roodpaars
klasse 16: roodbruin
klasse 17: paarsbruin
klasse 18: bruin
klasse 19: grijsbruin

35 Bessen: hoofdkleur

Versie datum: 01-07-2009

De hoofdkleur wordt met de RHS-kleurenkaart bepaald.

35 Bessen: hoofdkleur

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Gebruikmakend van: RHS kleurenkaart
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2e jaars gewas gedaan!

Methode: Met behulp van de RHS-kleurenkaart wordt de hoofdkleur vastgesteld. Bij verloop van de kleur (zon – schaduw zijde) wordt de donkerste kleur vastgesteld.

Lichtcondities moeten voldoen aan één van de volgende criteria:

- Diffuus licht.
- Achter een venster met noorderlicht
- Onder kunstlicht (CIE standaard daglicht D 6500)

Maar in geen geval in direct zonlicht of onder andere omstandigheden met fel licht anders dan hierboven genoemd.

Foto: De hoofdkleur wordt met de RHS-kleurenkaart bepaald.

Klassenindeling: Alle kleuren op de RHS kleurenkaart zijn ingedeeld in één van de vijftig kleurgroepen. Deze kleurgroepen staan vermeld in het UPOV document TGP / 14.2.3, Annex 1, pagina 2.

36 Bessen: breedte van de witte of groene band aan de basis

Versie datum: 01-07-2009

klasse 1: ontbrekend of smal

klasse 3: breed

36 Bessen: breedte van de witte of groene band aan de basis

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de basis van de bes wordt de breedte van de witte of groene band vastgesteld (gerelateerd aan de grootte van de bes).

Foto: Foto links: klasse 1: ontbrekend of smal; rechts klasse 3, breed.

Klassenindeling:

klasse 1: ontbrekend of smal

klasse 2: midden

klasse 3: breed

37 Bessen: glans

Versie datum: 01-07-2009

De glanzendheid van de bessen:

Links: klasse 2: midden

Rechts: klasse 3: sterk

37 Bessen: glans

Versie datum: 01-07-2009
Type waarneming: visueel
Visuele score: 1,2,3
Aantal planten voor beoordeling: 10
Aantal waarnemingen: 1
Waarnemen bij: alle rassen

Tijdstip: Aan staand gewas, op het moment dat de bessen rijp zijn, dat is het moment waarop de teler zijn gewas oogst. **Let op:** alle waarnemingen worden aan het 2^e jaars gewas gedaan!

Methode: Aan de bessen wordt de mate van glans visueel vastgesteld.

Foto: De glans van de bessen, links: klasse 2: midden; rechts: klasse 3: sterk

Klassenindeling:

klasse 1: zwak

klasse 2: midden

klasse 3: sterk

TQ-kenmerken

In paragraaf 5 van de TQ moeten een aantal (groeperings)kenmerken worden ingevuld. Deze dienen voor het indelen van de proef in vergelijkingsgroepen, en/of geven belangrijke informatie over de teelt van de rassen.

Voor Hypericum gaat het om de volgende kenmerken:

5.1 Plant: groeiwijze:, Zie hiervoor de expressies en uitleg bij kenmerk 1:

Steil	Excellent Flair	1
Gespreid	Apricot Beauty	2
Breed uitgroeiend	Flamingo Fantasy	3

5.2 Bes: maximale diameter:, Zie hiervoor de expressies en uitleg bij kenmerk 29:

Klein	Opalo	3
Midden	Bosajol	5
Groot	Kolmgia	7

5.3 Bes: vorm in lengterichting:, Zie hiervoor de uitleg bij kenmerk 30:

Smal elliptisch	Magical Green	1
Elliptisch	Bright Blossom	2
Breed elliptisch	Kolmbeau	3
Rond	Kolmsweet	4
Smal eirond	Rosemary	5
Eirond	Bosafan	6
Breed eirond	Kolmgia	7

5.4 Bes: kleurgroep:, Zie hiervoor de expressies en uitleg bij kenmerk 34:

Wit		1
Crème	Bonaire	2
Bruinachtig groen	Kolmgreen	3
Geel	Bosaarc	4
Oranje		5
Light roze	Esmamber	6
Roze	Kolmsweet	7
Donkerroze		8
Roodroze	SJK 93	9
Oranjerood	Esmmayor	10
Lichtrood	Bright Blossom	11
Rood	Bosapin	12
Donkerrood		13
Roodpaars	Pamela	14
Roodbruin	Esmmarron	15
Paarsbruin	Autumn Blaze, Excellent Flair	16
Bruin		17
Green	SJK 100	18
Grijsbruin		19

Aantekeningen

nak *tuinbouw*